

Fjernvarmens fremtid: Varmebank og leverandør af komfort?

En kreds af personer med forskellig indgang til fjernvarme var samlet til brainstorm om fjernvarmens fremtid. Der var enighed om, at det især vil handle om at levere komfort.

FREMTID

*Af journalist Flemming Rasmussen,
Dansk Fjernvarme*

Hvilken rolle skal fjernvarmen spille i fremtidens energiforsyning? Og hvad bliver de største muligheder og udfordringer fremover?

Det var den type grundlæggende spørgsmål om fjernvarmens fremtid, knap 40 mennesker havde sat sig sammen for at diskutere i en åben brainstorm i Ingeniørernes Hus i København.

Det blev en dag præget af stort engagement og en diskussionslyst, der førte samtalerne vidt omkring. Men trods de mange bolde, der blev kastet op i luften i løbet af dagen, lod flere pointer til at gå igen, da der blev samlet op til sidst.

En af disse pointer var, at fremtiden kræver en ændret selvopfattelse i fjernvarmebranchen.

Flere af de fremmødte understregede således, at det bliver afgørende, at branchen i højere grad ser sig selv som leverandør af komfort end leverandør af varme. Det handler om, at fjernvarmeselskaberne tilbyder en miljøvenlig, billig og altså især nem løsning for forbrugerne, der som et resultat heraf ikke selv behøver at bruge kræfter på varmeforsyning.

- Vi skal levere komfort, så folk ikke skal besvære sig med det selv. Måske kunne vi endda også sælge varme til folk, der ikke er tilsluttet nettet, lød det fra Inga Thorup, direktør for CTR og bestyrelsesmedlem i Dansk Fjernvarme.

Inga Thorup, CTR, har taget initiativ til en arbejdsgruppe, der skal være fødselshjælper for analyser og projekter, der belyser fjernvarmens muligheder. Foto: Flemming Rasmussen.

Den afsluttende opsamling bød på flere andre interessante pointer, blandt andet konceptet "en varmebank". Men først lidt om baggrunden for mødet i København.

Fleksibiliteten er en styrke

De knap 40 deltagere var alle personligt inviteret til den åbne brainstorm af en arbejdsgruppe, der har sat sig for at være primus motor for en åben diskussion om fjernvarmens muligheder i det fremtidige forsyningsbillede.

Gruppen er etableret på initiativ af

blandt andre Inga Thorup, og det var derfor hende, der bød deltagerne velkommen til debatten.

Til stede var repræsentanter fra både små og store fjernvarmeselskaber, myndigheder, forskningsinstitutioner, industrien og interesseorganisationer.

Pointen med den bredt sammensatte flok var at få folk, der i dagligdagen beskæftiger sig med energi på forskellig vis, samlet, så det ikke kun er fjernvarmesektoren, der internt diskuterer sin egen fremtid.

Før deltagerne begyndte at tale fremtid, startede de dog et lidt andet sted. Dagens første opgave gik i al sin enkelhed ud på, at de på meget kort tid skulle skitsere, hvad fjernvarmen hidtil har været god til, og hvad de hver især drømmer om, sker for den danske fjernvarmesektor i fremtiden.

En styrke ved fjernvarmen, der blev nævnt af de fleste, var fjernvarmesektorens fleksibilitet, evnen til at udnytte en bred vifte af brændsler. I forlængelse heraf gjorde mange specifikt opmærksom på evnen til at udnytte spildvarme og det faktum, at fjernvarmen skaber en nem og tryk hverdag for borgerne.

Når det gælder drømme for fremtiden, håbede flere deltagere at fjernvarmen fortsat styrker sin fleksibilitet og effektivitet, og at nye teknologier anses for muligheder – ikke begrænsninger for fjernvarme. Samtidig håbede mange på en mere synlig fjernvarmesektor, der blev brugt positivt af energipolitikerne.

Med disse svar in mente var det tanken, at forsamlingen havde et godt fundament til at diskutere fremtiden.

Problemer og muligheder

Et par ultrakorte indlæg skulle desuden skabe inspiration til deltagerens diskussioner senere på dagen.

Et af dem kom fra Poul Alberg Østergaard, Aalborg Universitet, der ud fra et energiplanlægningssynspunkt så på muligheder og problemer ved fremtidens energikilder og fjernvarme. Blandt mulige problemer fremhævede han, at ny rent elproducerende teknologier som vind, solceller og bølgekraft kan rykke balancen i forhold til fjernvarme, fordi det kan være svært at indpasse fjernvarmen i et sådant energisystem.

Blandt fordelene er på den anden side, at varmepumper muligvis kan afhjælpe disse problemer, at biomassefyrede værker kan spille en rolle som reservekapacitet, og at en ny lov har åbnet for muligheden for at producere el til varmeproduktion.

Ole Michael Jensen fra Statens

Byggeforskningsinstitut var en anden af dagens deltagere, der ud over gruppearbejde bidrog med et indlæg. Hans vinkel var at se på, hvilken rolle fremtidens byggeri kommer til at spille for fjernvarmen.

Hans konklusion var, at nyt byggeri som forventet kommer til at bruge mindre energi, og at sektoren derfor skal tage udgangspunkt i en fremtid med et mindre aftag.

Samtidig rykkes balancen mellem de forskellige energiformer, der leverer varmen. El-varme ser ifølge Ole Michael Jensens analyse ud til at ligge på et konstant niveau, også i fremtiden, olieforbruget vil falde yderligere, forbruget af vedvarende energikilder vil stige, mens gas- og fjernvarme vil falde.

- Men det tyder ikke på, at fjernvarmen bliver udkonkurreret af andre energiformer, den bliver så at sige afløst af ... ingen ting, konstaterede han.

Styrken ligger i nettet

Efter disse indledende diskussioner og faglige indlæg blev forsamlingen opdelt i fire grupper, der med udgangspunkt i henholdsvis elmarkedet, varmemarkedet, nye energikilder og individuel produktion skulle diskutere mulighederne for fjernvarmen i fremtidens energiforsyning.

Grupperne blev bedt om at forholde sig til mål, sektoren skal opnå, og udfordringer, den skal være opmærksom på - begge dele henholdsvis internt i branchen og eksternt i forhold til eksempelvis borgere og myndigheder.

Endelig skulle grupperne også arbejde med at identificere de vigtigste mål inden for deres område i de næste fem år samt de vigtigste budskaber, man kunne melde ud i den forbindelse.

På trods af disse vidt forskellige udgangspunkter for en brainstorm om fjernvarmens fremtid var der en hel del sammenfald og overlap i pointerne, da grupperne gjorde status. Ud over den allerede nævnte pointe om, at vi i fjernvarmesektoren i fremtiden skal opfatte os selv primært som leverandører af komfort, understregede flere også en anden central pointe, som de mente var

værd at holde fast i: Fjernvarmens styrke er ikke produktionen – det er selve nettet.

Den konklusion kom deltagerne i den gruppe, der diskuterede ud fra emnet "nye energikilder", også frem til.

- Hvilke af de nye energikilder bliver gode at anvende? Det er svært at sige, det må vi tage, som det kommer. Der vil utvivlsomt komme nye konkurrerende produktionsformer på elsiden – brint, bølgekraft osv., men vores kernekompetence er, at fjernvarmenettet er i stand til at opsamle og udnytte alle energiformer, også de lavværdige, konstaterede Inga Thorup, der deltog i denne gruppe.

Varmebanken

Netop med udgangspunkt i nettet som det vigtigste aktiv bemærkede Jan Ellers fra CTR, der fremlagde resultaterne fra en anden gruppe, at der ved mødet faktisk var opstået et nyt begreb – "varmebanken".

Pointen med det udtryk er, at fjernvarmesektoren kan forberede sig på en fremtid, hvor en del af bygningsmassen vil benytte meget lidt energi og endda i visse situationer være i stand til at producere og afgive energi til energisystemet.

Fjernvarmeselskaberne kan dermed komme til at fungere som en slags "varmebank", hvor forbrugerne både kan sætte varme ind på kontoen, når de har overskud af den, og hæve varme, når de har brug for den.

Dermed har fjernvarmenettet fået en supplerende funktion fra at være ren leverandør til at være en slags balanceansvarlig, der sørger for en passende energibalance i nettet.

- Det er en helt ny måde at se varme på, og jeg synes faktisk, det er meget spændende. Selve ideen med at fjernvarme kan lagre energi - for det er vi jo faktisk de eneste, der rigtig kan gøre i praksis - vil så bare gå helt ud i hjemmene hos forbrugerne og ikke

(Fortsættes næste side)

(Fortsat fra forrige side)

kun være forbeholdt de større produktionsanlæg, sagde Jan Elleris.

Behov for bedre branding

Mange af deltagerne var også enige om, at fjernvarmen skal opnå en større synlighed i offentligheden. Der blev i vid udstrækning talt om behovet for "bedre branding", så fjernvarmen er med i den energifremtid, der tænkes hos politikere, forskere og energiinteressenter. En pointe, Inga Thorup også tog fat på, da hun rundede dagen af.

- Vi må stille imod at skabe en nation af "jernvarme-elskere". Derfor er vi nødt til at brande meget mere, end vi har gjort. Og vi er også nødt til at bruge mange flere penge på det, konstaterede hun.

En af deltagerne spurgte til resultaterne fra Sverige, hvor fjernvarmesektoren har brugt et millionbeløb

på en generel image-kampagne for fjernvarme. Dansk Fjernvarmes direktør, Jørgen G. Jørgensen, oplyste, at konklusionen på kampagnen var under udarbejdelse, og at han imødeså resultatet med spænding.

Klare scenarier

Det er planen, at arbejdsgruppen, der stod bag brainstorm-mødet i København, skal holde flere møder hen over sommeren.

Det overordnede mål med arbejdsgruppens arbejde er at være fødsels-hjælper for analyser, projekter og baggrundsresearch, der belyser fjernvarmens præstationer. Det vil blandt andet omfatte nogle helt klokkeklare scenarier, der viser konsekvenserne for fremtiden henholdsvis med og uden fjernvarme.

Alt dette skal være med til at sikre, at fjernvarme på et meget tidligt tidspunkt indgår i tankerne, når forskere og myndigheder lægger planer for fremtidens energiforsyning. Det vil alt sammen være med til at dokumente-

re over for politikerne, at fjernvarme ikke er et begreb, der skal omtales i datid, men tværtimod et redskab, der kan hjælpe Danmark til en effektiv energipolitik i fremtiden.

fr@danskjernvarme.dk

Godt humør og et stort engagement i fjernvarmens fremtid prægede mødet i København. Her er det Ole Torp, forsyningschef for Aalborg Kommunes fjernvarmeforsyning, Jørgen G. Jørgensen, direktør for Dansk Fjernvarme og Poul Erik Morthorst, seniorforsker ved Forskningscenter Risø. Foto: Flemming Rasmussen.